

Kuva: Seppo Tuominen

Luonnehdinta

Palsasuot ovat useista suotyypeistä muodostuvia suokokonaisuuksia eli suoyhdistymiä. Ne ovat rakenteensa ja suokasvillisuutensa puolesta pitkälti luontotyyppin 'aapasuot' pohjoisimpien esiintymien kaltaisia. Palsasoita luonnehtivat ikiroudassa olevat mättäät eli palsat, jotka esiintyvät suolla tavallisesti ryhmissä suon paksaturpeisissa osissa. Suurin osa suon pinta-alasta on kuitenkin palsatonta. Palsojen korkeus on yleensä 2–4 metriä, mutta korkeimmat meillä tavatut palsat ovat 7 m. Niiden leveys on muutamista metreistä kymmeneen metriin. Vanhemmiten palsat voivat sulaa ja romahtaa, mutta vastaavasti uusia palsoja muodostuu. Palsasuoyhdistymän reunoilla on roudan muotoilemia, yleensä puuttomia mättäikköjä, pounikoita, jotka vastaavat eteläisempien aapasoiden reunarämeitä. Palsakummuilla, pounikoilla ja muilla suoyhdistymän mättäillä (jän-teillä) esiintyy puutonta ja karua ns. routarämekasvillisuutta. Jän-teet ja märät rimmet vuorottelevat jän-teiden muodostaessa palsasuille luonteenomaisen katkeilevan, verkkomaisen rakenteen.

Palsasuon luonnontilaisuuden kannalta keskeisiä piirteitä ovat ojittamattomuus, vesitalouden ja turpeenmuodostuksen häiriintymättömyys, ikiroudan esiintyminen ja routiminen, palsojen esiintyminen ja niiden

sulamisen ja syntymisen luontainen rytmi sekä kasvilisuuden kulumattomuus.

Levinneisyys

Palsojen synty edellyttää suhteellisen mantereista, kylmätalvista ilmastoa, jossa vuoden keskilämpötila on alle -1 °C, sademäärä alhainen ja lumipeite kovien tuulien takia epätasainen. Palsasoiden esiintyminen painottuu Tunturi-Lappiin, vähemmässä määrin niitä on myös Metsä-Lapin pohjoisosissa. Palsakumpuja esiintyy eniten Enontekiön ja Utsjoen tunturikoviuvyöhykkeen soilla.

Nykytila ja uhkatekijät

On oletettavaa, että ilmaston lämpeneminen on jo jossain määrin kiihdyttänyt palsojen sulamista ja vähentänyt uusien muodostumista. Odotettavissa on, että jo lähivuosisikymmeninä ilmaston lämpeneminen lisää palsojen ja pounikoiden sulamista, eikä uusia routamuodostumia synny samassa määrin kuin ennen. Tämä kehitys uhkaa nopeimmin eteläisimpiä palsasuoesiintymiä. Maastoliikenne aiheuttaa paikoin palsasoiden kulumista ja poronlaidunnus kuluttaa palsojen ja pounikoiden jäkälikköjä. Poronlaidunnus myös lisää palsojen eroosiota, mikä osaltaan edistää niiden sulamista.